

דרשת ז' אדר

מאת

כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

שנת תשפ"ב לפ"ק

יוצא לאור ע"י
מכון מעדני מלך וויען

גליון אלף רפ"ב

על הטוב יזכר ידידינו היקר
הר"ר אהרן וועבער הי"ו

שנדב הוצאת הקונטרס
לזכות את הרבים

אפשר לשמוע דרשת ז' אדר מאת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

במערכת "קול מעדני מלך וויען"

718.400.7710 #7

להשיג אצל

מכון מעדני מלך וויען

185 Wilson St.

Brooklyn N.Y. 11211

718.388.1751.#117

דרשת ז' אדר

יום ד' פרישת ויקרא תשפ"ב לפ"ק

מז-ו) רבי יהודה בר נחמן אמר, כשכתב משה התורה שנשייר בקולמוס קמעא, והעבירו על ראשו, וממנו נעשו לו קרני ההוד ע"כ.

ובאור החיים הק' (סס) כתב לבאר כוונת המדרש שנשייר בקולמוס קמעא, דכאשר אמר ה' למשה לכתוב והאיש משה עניו מאד מכל האדם (צמדבר יג-ג), כתב משה ענו חסר יו"ד, ועל זה רמזו שנשייר בקולמוס קמעא, והוא האות יו"ד שהיה צריך לכתוב ע"כ. ואם כן נשאר בקולמוסו של משה דיו משתי תיבות, הן מויקרא והן מעניו, שהחסיר משה לכותבו (וכן הוא צילקוט ראובני ה"ל).

ובדרשות חתם סופר (ו' אדר קנא): וצמד"ח דרוש טו) הקשה, הא תורתו של הקצ"ה היא כתובה באש שחורה על גבי אש לצנה כדאיתא בשקלים (ו-ה), ומשה העתיק ספר תורה שלו ממנה כמו שכתב רמב"ן (בפתיחה על התורה) בדיו כתובה על ספר, ואי בתורתו של הקצ"ה

ויקרא אל משה וידבר ה' אליו מאהל מועד לאמור (ויקרא ה-ה). ברש"י לכל דברות ולכל אמירות ולכל זויים קדמה קריאה, לשון חבה, לשון שמלאכי השרת משתמשים בו, שנאמר (ישעיה ו-א) וקרא זה אל זה, אבל לנביאי אומות העולם נגלה עליהן בלשון עראי וטומאה, שנאמר (צמדבר כג-ד) ויקר אלקים אל בלעם (צ"ר נג-ה) ע"כ. ובצל הטורים כתוב, אל"ף דויקרא זעירא, שמשה היה גדול ועניו, לא רצה לכתוב אלא 'ויקר' לשון מקרה, כאילו לא דיבר הקדוש ברוך הוא עמו אלא בחלום, כדרך שנאמר בצלעם, כאילו לא נראה לו השם אלא במקרה (מדרש אוחיות קטנות), ואמר לו הקדוש ברוך הוא לכתוב גם האל"ף. ושוב אמר לו משה מחמת רוב ענוה שלא יכתובה אלא קטנה יותר משאר אלפין שבתורה, וכתבה קטנה ע"כ. וצילקוט ראובני (ויקרא אות ג) דממותר דיו שבקולמוס, שהיה לו לכתוב אלף רבתי וכתב זעירא, מאותו המותר קרן עור פני משה (שמות לד-כט) ע"כ. ושורש הדברים הם צמד"ח (שמו"ר

ענמותו לה' כעבד שאין לו יד, וכל ציטי נאמן הוא, לא היה מעלה על פיו לטעון מחמת ענותנותו, שאינו רוצה לכתוב כמו שמתוהו ה', וישנה ה' החלטתו כפי מה שעולה על דעת צפר ודס. וצודאי שצתורתו של ה' כתובה ויקרא צאלף זעירא, ועניו חסר יו"ד, וכך זוהו לכתוב, וככה עשה משה. אלל הקצ"ה יודע מחשצותיו של האדם עוד קודם שנוצר, כמבואר במדרש (צ"ר ט-ג) עד שלא נוצרה מחשצה בלבו של אדם כבר היא גלויה לפניו ע"ש. וידע ה' מהותו של משה וגודל ענותנותו שיטער ויכאצ לבו של משה צראותו כתוב צתורה עליו שנקרא מאת ה' בלשון חצה 'ויקרא', ועניו מלא יו"ד, ולפי רצונו ומהותו של משה היה נוח לו יותר להקטין הדברים. וכיון שה' אוהב לדיקים, 'ורצון' יראיו יעשה (תהלים קמה-ט), וגם כאשר לא מצקשים צפיהם כלום, הקצ"ה מכיר רצונו של יראיו ועושה כרצונו, על כן השמיט ה' למעלה צתורתו ממה שהיה ראוי להיות, וכתב ויקרא צאלף זעירא, ועניו חסר יו"ד. — ולמדים אנו מזה האהצה המופלגת והחיצה היתירה שהיה לה' על משה, לעשות ייח נפשיה, וצלי שיטערך משה להציע דעתו, עשה ה' רצון יראיו.

ובצעתה כיון שהחסיר ה' צתורתו למעלה אותיות הללו לכבוד רצונו של משה, אם כן נשאר צקולמוס

היתה כתובה אלף זעירא, אם כן על כרתך הוצרך משה להעתיק כמו שכתוב לפניו, ואיה ענותנותו. ואי שם היה כתוב אלף רצחא, קשה תרמי, א' איך שינה משה רצינו ע"ה צהעמקתו ועשה זעירא צמקוס רצחי, ותו מאין קרן עור פניו ממותר דיו שצקולמוס, והדיו ההיא לא היה אור ולא אש ע"כ. עוד יש להקשות, הלא קריאה של ויקרא אל משה היה אחר שכבר הוקם המשכן צראש חודש ניסן (שמות מ-יז), וקרא ה' אליו מאהל מועד, וקירון עור פני משה היה חצי שנה עוד קודם הקמת האהל מועד, צרדתו ציוס הכיפורים עם לוחות שניות, וכמבואר צכתוב (שמות לד-כט) ויהי צרדת משה מהר סיני, ושני לוחות העדות ציד משה צרדתו מן ההר, ומשה לא ידע כי קרן עור פניו, ואם כן אין זה ממותר דיו שצקולמוס שנשאר מאל"ף של ויקרא. [והקושיות הנ"ל סוצבים גם על דברי האור החיים הק'].

הקב"ה כתב בתורתו ויקרא באל"ף זעירא, לעשות רצונו של משה

וצראה דצודאי משה רצינו לא שינה קולו של יו"ד ממה שכתובה צתורתו של ה' למעלה, וכל מה שנכתב צתורתו החסירות והיתרות ואותיות רצחי זעירא כולן מפי הקצ"ה נאמרה כן למשה. ולא עוד אלל שמשה עבד ה', שציטל כל

זאת מתורתו, ומשה אמת ותורתו אמת.

*

בו' אדר נולד משה

הפ"ל פור הוא הגורל לפני המן (אסתר ג-י). בגמרא (מגילה יג:) כיון שנפל פור בחודש אדר שמת שמתה גדולה, אמר נפל לי פור צינת שמת זו משה, ולא היה יודע שבשבעה באדר מת ובשבעה באדר נולד [דכתיב בן משה ועשרים שנה אנכי היום (דברים לא-ג), היום מלאו ימי ושנותי, כדאי הלידה שתכפר על המיתה] ע"כ. וכבר הקשו המפרשים דכיון דידע דזו' באדר מת, איך לא ידע שזו ציוס נולד גם כן, הא משה עלמנו אמר היום מלאו ימי ושנותי.

וגראה על פי מה שכתוב בדרשות חתם סופר (לו' אדר קנב. ובגמרא דרוש טו) לבאר מאמרו (דב"ר ט-ט) הן קרבו ימיך למות (דברים לא-ד), היום קובל עליך ואומר איני זו ואיני שוקע ובן עמרם קיים. ויש לדקדק מה איכפת ליום ז' אדר בקיומו של משה רבינו ע"ה. ונראה בהקדם מה שאמרו (מגילה יא.) אמר רב, ויהי צימי אחשורוש (אסתר א-א), וי והי, נתקיים מה שכתוב בתורה (דברים כח-סח) והתמכרתם שם לאויבין לעבדים ולשפחות ואין קונה, ושמואל

ה' האש של אומיות הללו, ומהאש הוא קרן עור פני משה. ואם כן הגם שהולך משה להעתיק התורה כמו שכתוב לפניו, מכל מקום מה שבאמת כתב ה' בתורתו למעלה כן, זה בא מענותותו של משה.

אך לפי זה צריך ביאור, דהא במדרש מצואר שנשאר דיו 'בקולמוס של משה', ואיך נשאר, הרי כתב בתורה בדיוק כל מה שנאמרה בתורה למעלה, ולמה נשאר מהדיו בבקולמוס. ונראה דרצה ה' להראות בזה, שלא יוכלו פחותי בני ישראל לזלזל בגדולתו של משה, ויאמרו ראו כי בתורתו של ה' יש מיעוט בחיבתו של הקצ"ה למשה, שכתוב בו ויקרא באל"ף זעירא, וגם יש עדיין חסרון במדת ענותותו של משה, שהרי כתיב עניו חסר. ולא ידעו האמת, כי בתחלה עלה ברגלו של הקצ"ה לכתוב ויקרא באל"ף רבתי, ועניו מלא יו"ד, ורק משום רצון יראיו יעשה, לעשות נייח נפשיה למשה, חיסר זאת בתורתו למעלה. על כן כשמסר ה' למשה קולמוס של דיו לכתוב התורה, שהיה בבקולמוס דיו מכון כאומיות התורה, ועם כל זה ראו שנשאר בו דיו כפי מה שמנטרך עוד לכתוב אלף רבתי ויו"ד דעניו, מזה הכירו הכל גודל ענותותו של משה שהיה כואב לו ומנטער בכתיבת שבתו, וכיון שה' רצון יראיו יעשה, על כן מתחלה החסיר

ילדי ישראל נכתבים למלכות, כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו (שמות א-כב), ואין כאן יום לידה למשה עד ז' בסיון שמשוהו מן המים. נמצא היה למשה רבינו טענה, שעדיין לא הגיע יום לידתו עד שצעה בסיון [ולא מלאו עדיין ימיו למות], ולזה אמר הקב"ה היום קובל עליך, שאתה רוצה לשלול ממנו עטרה גדולה שצו נולדת, ואתה טוען שלא נולדת בו, כי האמת שאין כאן מוכתב למלכות כלל מטעם לא מאסתים וגו' ללכותם, ואילו נטבע משה רבינו ע"ה חס ושלוס הוה ממש כמו ללכותם, שהרי הוא כולל כל הפרטופים ע"כ.

והיינו דצמשה נכלל כל הנשמות והפרטופים של ישראל, וילדה אשה אחת צמנרים ששים רבוא, זה יוכבד שהוליד את משה שהוא שקול כששים רבוא ישראל (שהש"ר א-סד). ובכליון של משה יש כליון של הכלל ישראל, שעל זה אנו מוצמחים שלא מאסתים ללכותם, ואם כן משה רבינו לא היה מוכתב למיתה ציום לידתו צו' אדר, ושפיר הוא יום לידתו, והיום קובל עליו שרוצה ליטול העטרה ממנו.

כל נשמת ישראל כלולים במשה רבינו ומוצתה אחי שפיר טעותו של המן, אם כי ידע גם זאת שצו' באדר נולד משה, ואז מלאו ימיו ושנותיו, אבל חשב שצביות שציום

אמר ואף גם זאת צביותם צארץ ארציהם לא מאסתים ולא געלתיס ללכותם (ויקרא כו-מד) [והלשון נראה ששמואל צא לחלוק על רצ]. ונראה דרצ הוה סצירא ליה שציימי המן שכל ישראל היו נכתבים למלכות צחיוצ מיתה, אם כן ואין קונה פירושו אין דין קנין חל עליהם אפילו מי שקונה אחד מהם, כשיטת רבינו חס צשור הנסקל [דאין לו מכר, והלוקח אינו יכול לזכות צו יותר משאר אדם] (סנהדרין פ.). [ועל כן ציימי אחשורוש שנגזר עליהם כליון, נתקיים צהם שהגיעו למצב של והתמכרתם לעצדים, ואין קונה, שלא חל עליהם דין קנין, שעומדים למיתה]. ואף שמואל פליג וסצירא ליה, לא מאסתים ללכותם, פירושו מעולם לא נגזר עליהם כליוי, כי אם לפנים, כדכתיב לא מאסתים וכו'. [ואם כן לא נתקיים אז ואין קונה, שלא חל עליהם קנין]. ונראה דרצ סצירא ליה נהי דיש הצטחה דלא מאסתים ללכותם לגמרי, מכל מקום אפשר חלילה שנתקיים הגזירה על הרוב, ומהמיעוט הנשאר ימית קרן ישראל וכו'. [דציימי אחשורוש לא היה גזירת כליון רק על אנשי מדינתו, ולכן שפיר נתקיים אז והתמכרתם לעצדים ואין קונה, שלא היה חל עליהם קנין, שנגמר דינס אז למיתה].

ומוצתה ציום שנולד משה רבינו ע"ה צו' אדר היה הוא וכל

ובזיווג ראשון היה התן בנו של זקוני הגה"ק משאמלו"א זצ"ל.

רבי משה אליקים בריעה כהנא זצ"ל, אדמו"ר מספינקא - בני ברק, מזקני האדמו"רים, בן תשעים שנה. מנהיג ורועה נאמן לעדתו קרוב לחמשים שנה, עובד ה' מנעוריו. גדול בתורה, היה רגיל לסיים מסכתא כמה פעמים בשנה, וקורא לבניו ובני בניו לשוב אתו משוב בשמחת התורה. והיה דורש מבני ביתו להמשיך גדרי הצניעות כהלבוש שהלכו אמהותיו.

רבי אברהם דוב אויערבאך זצ"ל אב"ד טבריא יותר מששים שנה, בן הגאון רבי שלמה זלמן זצ"ל, העמיד הדת על תלה, לגדור גדר ולעמוד בפרץ.

רבי משה מנחם פירנויער זצ"ל, דומ"ץ קהל יטב לב דסאטמאר במונטרעאל, ורי"מ ישיבת תורת משה, מעמיד תלמידים הגונים לאלפים, היה דמות של תורה ועבודה לתלמידיו כמו רבותינו בימים הקדמונים. קרוב ליובל שנים עמד על משמרת הקודש במסירות נאמנה, להורות הוראה וללמד שיעורי תורה. אני זוכר אותו משחר מל ילדותו שעלה על בני גילו בהתמדתו ופרישותו ובעבודת התפלה. והיה ספר מוסר חי לכל רואיו. מחבר ספר שו"ת מנחם משיב, והיה ניכר על צורתו יראתו

מאתנו עוד נילוץ ממשה רבינו שיט כל תלמיד חכם, וצרכות השנים אנו נלערים, ויש ירידת הדורות צמדה גדושה, ואשמנו מכל עם צושנו מכל דור, נתמעטו גודרי גדל, וצשנים האחרונות נעשה ירידה עמוקה צמחנינו צהרצה עניני יהדות, ואין מי יעמוד צפרץ, ונשארנו ריק מחכמי ישראל אמתיים, נדיקים גדולים, שהעמידו את הדת צגודל נדקתם ותפלתם ותוכחתם, וקדושתם טיהר את האיר צצצותם. וציוס ז' אדר, פטירת משה רבן של ישראל, אנו מצכים את החכמים הנדיקים שנסתלקו צשנה זו, אשר כל אחד מהם פעל גדולות ונלרות צצצותו, וצחס היתה טמונה אתפשטותיה למשה.

*

רבי מנחם מענדל שנעעבאלג זצ"ל, אב"ד מאנשעסטער ענגלאנד, זקן הרבנים באירופא, שהאיר כל סביבתו בגדלותו בתורה והוראה, ובגודל ענותנותו ופשמותו. מח"ס שו"ת שפתי עני ועוד. נסתלק בהיותו כבן מאה שנה, שימש בהוראה יותר מיובל ומחצה שנה, ומצודתו היתה פרוסה על כל עניני העיר, מיום היות העיר רק כמו כפר, אשר רוב מנין ובנין התפללו כמעט בבית המדרש אחת, ונתהוה ממנה עיר ואם בישראל. היה פה מפיק מרגליות בדרשותיו.

הטהורה, ועסק הרבה בנמילות חסדים לכל באי שער עירו.

רבי אברהם ערלאנגער זצ"ל, מוקני ראשי ישיבת קול תורה, מחבר ספרי ברכת אברהם על השי"ס, מספרי יסוד לאלפים ללמוד סוגיא בעיון ובהסמכה ישרה. כשהגיע להיות בן שבעים יצא מהישיבה, ולמד כל היום עם חברות המסכתות שאין לומדים בישיבה, עשרים שנה עד ימיו האחרונים. – ולאחרונה באחד מכינוסי התלמידים בישיבת קול תורה, ביקש רשות לומר איזה דיבורים, וביקש מחילה מהתלמידים שהיה יכול לעורר אותם יותר לתורה ויראת שמים, ולא עשה בשלימות. וגם מהבחורים שעורר אותם יותר מהראוי.

רבי דוד משה ליבערמאן זצ"ל אב"ד שומרי הדת באנטווערפן יותר מארבעים שנה, נסתלק זקן קרוב למאה שנה, היה בעל כשרון גדול, גדול בתורה בבקיאות רבה, ובסוף ימיו היה סגי נהור, והמשיך בשיעורין כסדרן יום יום עם חברות בעל פה.

רבי חנני' יוי"ט ליפא מרגליות זצ"ל ראש ישיבת תורה תמימה, מוקני הראשי ישיבות, הרביץ תורה לאלפי תלמידים יותר מששים שנה.

רבי יצחק אישכנזי זצ"ל אדמו"ר מאלעסק. זכרתי ימים מקדם

בהיותו עוד בחור בישיבה, שהיה מורם מעם בתורתו וחסידותו. וייסד ישיבה לבחורי חמד, והרביץ תורה בשיעורין כסדרן. ובכל מקום שפתח בית מדרשו נשתנה כל הסביבה, ומדבר שממה נעשה פנים חדשות של יראים ושלמים, ופעל הרבה לקירוב רחוקים של בעלי תשובה, אדם השלם בתורה ועבודה וגמילות חסדים, ובשנותיו האחרונות כאשר היה ספר תורה שרוי בצער, המשיך בהתנהגותו למעלה מכוחותיו, ותמיד היה צהלתו בפניו.

רבי נפתלי הלברשטאם זצ"ל האדמו"ר ממשאקווא, יושב ראש מערכת ועד הכשרות והשמיטה בהעדה החרדית יותר מיובל שנים, שפעל גדולות ונצורות לזכות את ישראל במאכלות כשרות.

רבי משה גראס זצ"ל אב"ד שארמאש, הרביץ תורה לילדי ישראל יותר משבעים שנה רצופות, וארבעה דורות ראו עיניו לחנך הבנים והאבות ואבות אבותיהם, וזכה לשיבה טובה.

רבי יעקב פנחס געווירץ זצ"ל רב דבית המדרש וותיקן, אשר זכה להחזיר עמרה ליושנה לעורר על השיבות תפלת וותיקין שהפליגו בה חז"ל (ברכות ט:). דאינו ניזוק כל היום כולו.

רבי אהרן מאיר קרוים ז"ל רב דעדת ישראל סידני, והעמיד שם הדת על תלה.

נסתלק בדמי ימיו, והיה מגדולי ההוראה משחר ימי נעוריו, מחבר ספרי נחלת שמעון כמה חלקים על הרבה מקצועות, וגרים באורייתא תדירא.

רבי אליהו פישער זצ"ל אב"ד חסידי גור בבארא פארק, אדם גדול בתורה וביראה.

רבי אשר אנשיל יונגריין זצ"ל אב"ד"ק משעננגער, בהיותו קודם חבר מצוה קיים והוי גולה למקום תורה, ולמד בשיכון סקווער אצל הראש הישיבה הגאון רבי משה גרין זצ"ל, שהתפאר עמו תמיד. והיה חריף עצום ובקי נפלא בהתמדה גדולה, והרביץ תורה לתלמידים, ובעל מדות משגבות.

רבי משה דוב בעק ז"ל רב דביהמ"ד בית יהודי במאנסי, עובד הי מנעוריו בחסידות ופרישות. כל מעשיו לשם שמים, במדות תרומיות, ובענוה יתירה, בשמירת עינים, הסתפק במועט, וחיבר הרבה ספרים בעניני אמונה, ומקנא קנאת הי בכל פירצה בחומת בית ישראל.

רבי יצחק פייגלשטאק ז"ל ראש ישיבת מתיבתא דלאנג-ביטש.

רבי שמשון שווארטץ ז"ל, מחשובי משפיעים בחסידי ברסלב בקרית יואל, עובד הי מנעוריו, ומזכה את הרבים.

רבי נחום צבי הורוויץ זצ"ל אב"ד שארית ישראל, זקן הרבנים בווייליאמסבורג, היה דר פה שמונים שנים רצופות, גדול בתורה וביראה. ושנים רבות התפללתי עמו בימות החול, מופלג בענוה, ותפלותיו כמונה מעות.

רבי מאיר ראזנבוים זצ"ל אדמו"ר ואב"ד קאראקאס, עיר הבירה של ווענעזועלא, ועשה שם מהפכה רוחניות עד שנשתנה צורתה לחנך דורות בני תורה. וביתו היה פתוח לרווחה לכל באי שער העיר.

רבי יצחק מאיר האגער זצ"ל האדמו"ר מסאווראן, רועה נאמן לבני עדתו, ונסתלק בשיבה טובה בהיותו יותר מבן תשעים.

רבי מרדכי זעקבאך זצ"ל אב"ד שטראסבורג, בונה ומקים שדה הכשרות בכל קצויו תבל. והיה מתחלה מרא דאתרא בקאפנהאגן בדענמארק. וייסד השעטנז לאברעטארי הראשונה בבני ברק, ומייצר הראשון של יין כשר בפראנקרייך.

רבי יהוסף חיים שיינפעלד זצ"ל אב"ד קרית הרצוג, זקן הרבנים בבני ברק, גדול בתורה ויראה, חסיד במלא מובן המלה, מח"ס וישבר יוסף.

רבי שמעון משה וואלדמאן זצ"ל, דומ"ץ דקהל חרדים בקרית יואל,

רבי מנחם גראס ז"ל אב"ד באר מנחם קאלוב וויליאמסבורג, ומגיד שיעור שנים רבות בקהל יטב לב דסאטמאר.

רבי יחיאל יצחק גליק ז"ל אב"ד בית אברהם בויליאמסבורג, שנים רבות מנהל וספרא דדיינא בהתאחדות הרבנים, זכה להעמיד בית הוראה שמשם תצא תורה והוראה לישראל.

רבי דוב צבי קרייסווירטה ז"ל, ראש ישיבת תורת חיים ומוסדות דרך החיים בירושלים, בן הגאון רבי חיים זצ"ל גאב"ד אנטווערפן.

רבי יצחק מאיר שור ז"ל, בן הגאון רבי גדליי זצ"ל, מראשי ישיבת תורה ודעת.

רבי יחזקאל צבי יהודא מאירזאהן ז"ל ראש ישיבת שערי תורה ירושלים.

רבי יצחק לייפער ז"ל אדמו"ר מבארדיטשוב בעיר דזשורזי סימי.

רבי מאיר לייפער ז"ל אב"ד נועם אלימלך ליזענסק בארא פארק.

רבי חיים יצחק אייזיק מייטלבוים ז"ל אב"ד סלאטפינא בארא פארק, מיוחדי סגולה בדורנו במדת החסד.

רבי שמואל דוד ווייסמאנדל ז"ל, מלפנים משגיח רוחני בישיבת

זמן הראוי להזכיר המאורעות השונות שעברו בשנה העל"י, וירב בבת יהודה תאניה ואניה, כאשר נסתלקו מ"ה נפשות טהורות במירוץ בהילולא דרבי שמעון בן יוחאי. עשרים ראשי בית אב, עשרים וחמש בחורי חמד, ושני ילדי תינוקות של בית רבן. בעת עמדם במצב מרומם של הדלקת כ"ק אדמו"ר מתולדות אהרן שליט"א, אשר עמדו שעה ארוכה בשירות ותשבחות לקונם,

*

(מחן שליט"א הזכיר עוד רבנים

וראשי ישיבות שנסתלקו בשנה זו.)

*

לחכריע בהלכה. עבודת התפלה באש קודש יום יום, רוב שעות מעוטר במלית ותפילין בקדושה ופרישות, דביקותו הנפלא בהתנא האלקי רבי שמעון בן יוחאי, אשר הרבה משנות חייו ישב במירון. ועמוד החסד, הסבר פנים יפות לכל שואל, וחיווק לכל לומד תורה ליתן זמנו לבחנם ולכתוב להם כתבים של התרת הוראה וכדומה. והעמיד בית הוראה לתלמידי חכמים ליתן להם שימוש להורות את בית ישראל. ולקבץ מעות לצורך עניים, גדולה היא האבידה ואין לה תמורה. [ולילה זו ראיתי בחלום שנסעתי עמו יחד, ואמרתי לו כי בסביבתו מרגישיך אורא דארץ ישראל, והשיב לי, פלא, כי אני שומע זאת מכמה אנשים. ויהא רעוא שיהיה מליץ יושר למעלה].

חז"ל (שבת קנג.) גילו לנו שבעת שמספידין חכם, נשמתו באה לעמוד שם אצל החספד, וכאשר אנו מספידין כעת עשרות חכמי ישראל, כל אחד מאתנו הנמצא בבית המדרש זוכה לעמוד כעת במחיצתו, אשר בודאי הם משפיעים רוח קדושה ושפע קודש עלינו מלמעלה, והרהורי תשובה לתקן מעשינו. ולכבודה של תורה אנו יושבים לארץ, אבילות לשעה, ישבו לארץ ידמו, ובודאי יעוררו רחמי שמים עלינו.

*

ונתעוררו בחיווק שמיעת מוסר ותוכחה להתאמץ באמונת אלקי עולם ותורה ועבודה, ולרגע קלה אחר זה יצתה נשמתם במהרה, אשר בודאי היו קרבנות טהורות לכפר על הכלל.

ישוב לאחר זה המאורע של שבירת הפארענטשע"ס בבית המדרש קארלין סטאלין, בכניסת חג השבועות, אשר קרוב למאתיים הוצרכו להכניסם בבית החולים, ואברך אחד ובחור אחד נסתלקו.

ישוב לאחר זה בחודש אב עלה מות בחלונינו, כאשר שלשה בחורים חשובים נסעו על עראפלאן באוקריינא, ונפלה על דירה אחת ועלתה בלהבה, ונסתלקו.

*

והנה הגם שאין מספידין חכם לאחר י"ב חודש, ובשנת העיבור נתמלא כבר י"ב חודש, מכל מקום יש להעלות על זכרוננו אבידת אותו גאון וצדיק רבי יחזקאל רומה זצ"ל אבי"ד קארלסבורג, שהיה עמוד ההוראה במדינתנו, ולהבדיל בין חיים לחיים היה בינינו ידודת נאמנה. התמזג אצלו שלימות מופלא מתורה ועבודה וגמילות חסדים. התמדתו המופלגת, בקיאותו הנפלא בכל מכמני התורה בנגלה ובנסתר, כל הדבר הקשה יביאון אליו

למיתנתא ולעי, הוי ולא אותי קראת
יעקב (ישעיה מג-כג) וכו' ע"ש. ולכן
זונו הכתוב למחות את זכרו, זכור את
אשר עשה לך עמלק, אשר קר"ך
בדרך, קירר אותך מרמיחתך, 'ואתה
עיף ויגע', כל מצוה עולה לך
בעייפות ויגיעה, 'ולא ירא אלקים', כי
קירר אותך מיראת אלקים.

ואבור תמחה את זכר עמלק מתחת
השמים, דאיתא בגמרא (פסחים
:): רבא רמי כתיב (תהלים נז-יא) כי
גדול עד שמים חסדך, וכתיב (שם
קח-ה) כי גדול מעל שמים חסדך, הא
כי'ד, כאן צעושין לשמה וכאן צעושין
שלא לשמה ע"כ. ואם כן העוזדים את
ה', ואינה מקירות הלב, אז כל
עבודתם היא רק מתחת השמים. וזהו
תמחה את זכר עמלק 'מתחת
השמים', אותו עמלק שמקרר בני
ישראל מלעבוד את ה' בדחילו ורחימו,
ונשאר הכל מתחת השמים ולא פרחית
לעילא, יש למחות קליפה זו, ולהתאמץ
לעבוד את ה' בכל לבב.

שינוי גדול בצביון הכלל ישראל

בשנים האחרונות

בעזרה"ר יש ירידה רבה מדורות
הקודמים, צננים האחרונות
נשתנה הצביון והמהות של הכלל
ישראל. מצד אחד תהלה לא-ל יש צ"ה
ציבור גדול שומרי תורה ומצוות,
ומדקדקים בקלה כבחמורה, נתרצו

אשר קרך בדרך - לקרר ההתלהבות
לעבודת ה'

זכור את אשר עשה לך עמלק וגו',
אשר קרך בדרך וגו', ואתה
עיף ויגע ולא ירא אלקים וגו', תמחה
את זכר עמלק מתחת השמים לא
תשכח (דברים כה-יז). וברש"י אשר
קרך, לשון קור וחוס, נגנך והפשירך
מרמיחתך, שהיו כל האומות יראים
להלחם בכם, ובא זה והתחיל והראה
מקום לאחרים. משל לאמצטי רותחת
שאין כל צריה יכולה לירד בתוכה, בא
בן בליעל אחד קפץ וירד לתוכה, אף
על פי שנכוה, הקרה אותה בפני
אחרים ע"כ. ומבואר בספ"ק שזהו
קליפת עמלק, קרירות, לנן ולהפשיר
הרמיחות וההתלהבות דקדושה שיש
בכל אחד מישראל בתולדתו. נשמות
ישראל הם אש, נר ה' נשמת אדם
(משלי כ-ז), ונשמת כל אחד מישראל
בוערת בקרבו להתדבק בקונו, לעשות
רצון אציו שבשמים, וגלוי וידוע לפניך
שרצונו לעשות רצון אציו שבשמים,
וקליפת עמלק היא, לקרר את ישראל
מההתלהבות בעבודת קונם, לעשות
הכל בלי חשק כמנות אנשים מלומדה,
ולהשרות עללות ועייפות בעבודת ה',
כי מהדברים שעושים בחשק לא
מתייעף, וכאשר עוסק במסחר ומרויח
ממון אינו רעב ונמא ועיף. ואמרו
במדרש (אסת"ר ג-ד), טרון כל יומא
ולא לעי, וקאים לנלאה והוא לעי,
יחיב ומשטעי כל יומא ולא לעי, יחיב

חרדים לדבר ה'. - יש כאלו שמכירין זאת עליהם קצת גם מבחוץ, היארמולקע שלו מתקטן להיות רק על מקצת הראש, הולך לצית המדרש ובחולות שלי כובע על ראשו, אשר יראת שמים של האדם תלוי בכיסוי ראשו, כמאמרם (שנת קנו): כסי רישך כי היכי דתהוי עלך אימתא דשמיא. הטלית אינו מונח על ראשו רק על כתפיו, שהיא הלכה פסוקה במשנה ברורה (סימן ח סק"ד) בשם הב"ח שכיסוי זה מכניע לב האדם ומציאו לידי יראת שמים, ולשון הב"ח שלא יהא רגע בגילוי הראש כל זמן שהטלית עליו ע"ש. ניכרים הם בהמכנסים הגרות, ומנעליהם המחודדים ומשופעים, ומסתובב בגלוי בהסמארטפאן שלו, ומצטא בזה שהוא יהודי הנקרא קאָהל, קליפה של עמלק אשר קרן.

אבל יש הרבה שאינו ניכר עליהם מבחוץ, מראים פנים צחילוניותם אשר הוא כאחד משלנו, ובחילוניות עושים מה שמוטל עליהם לעשות, אבל הכל הוא רק מן השפה ולחוץ, וכל מעשיהם הם מנות אנשים מלומדה, מה יעשה הלל הוא יהודי, ומוטל עליו לקיים מנות ה', כי מאמין הוא בשכר ועונש, אבל חסר מהם ההתלהבות וה'צרען' לדברים שבקדושה. בתוך תוכו הוא כבוי (פארלאשען). קיום המנות אללו אינו

לומדי תורה, הצמי מדרשים מלאים מעוסקי תורה, ועושים גדרים וסייגים שלא לפרוץ חומת התורה, ועל דרך זה מגדלים צנייהם אחריהם, ישראל אשר נך אחפאר, אשרי חלקם, אשר רגליהם עומדים צמישור, ולא מתפתים ונמשכים צרות הרחוב. אך לעומת זה נתהוה צמיינו גם הרבה נושרים, פורקי עול תורה, עוזבים דרכי אצותיהם, ורועים בשדות אחרים, ונתדרדרו עד הדיוטא התחתונה, אין חלקים לנגד עיניהם, הולכים ותועים, כולם הם אנשים נדכאים בתוך תוכם, אין להם סיפוק צחייהם, צבוקר יאמר מי יתן ערב, ובערב יאמר מי יתן צוקר, מראים פנים צחון כאלו הם נהנים ומנליחים, ואין זה אלא מסוה כנגד אחרים, אבל צפנימיותם הם שצרי כלים, אין להם מנוחת הנפש ואין שוה בתוכם, ואין מה לקנאות אותם, כי יקורי שאל מונח צפנימיותם, שלי שמחת החיים.

קבוצות בני הנעורים אשר בפנימיותם אינם חרדים לדבר ה'

אמנם יש עוד סוג, והמה סכנה ומכשול לצנינו יותר מהרשעים הללו שעוצו את דתם, שמתרבה קצוזה מצני הנעורים, שאינם פורקים חלילה על תורה, הם צאי בית המדרש ערב וצוקר, ומסתובבים עמנו יחד, מגדלים צני ציתם לתורה, ואף לא שינו את לבושם החסידי, אבל צפנימיותם אינם

זכיה, שיוכל לשמש את קונו, ולעשות
 רצון אהובו אציו שבשמים, אלא עול
 על זוארו.

ותחת להרגיש ההרגשה האמיתית,
 שרצה הקצ"ה לזכות את
 ישראל לפיכך הרצה להם תורה ומצות,
 וכל תכלית החיים שמסתובב בעולם
 הזה היא רק לזכות לחיי עולם, התקן
 עממן בפרוודור כדי שתכנס לטרקלין,
 והתרי"ג מצות הם מתנה טובה
 להאדם יותר מהמון כסף וזהב, נעשו
 אצלם מצות ה', תרי"ג פראבלעמען
 שזריכין להסתדר עמהם. ואינו מוצא
 בהם סיפוק וחיות, וכל מחשבתו היא
 רק להרבות הון, ולהשתעשע ולהתענג
 מעולם הזה. חיים הם חיים מגושמים,
 רודפים יום יום אחר תאוות נפשם,
 לבלות הזמנים הפנויים בתענוגים
 ובשעשועין צבית ובחוך, עם חברים
 המנוערים. השצתות והמועדים נעשו
 זמן לאויספלוגן, פעם כאן פעם
 במקום אחר. עד שיש כאלו אשר גם
 ימי התשובה של הימים הנוראים נעשו
 אצלו פרעשו"ר, ומטכס ענה למנוח
 מקום שיוכל לברוח מציתו וצית
 מדרשו.

ובואו שנתגלה חכמת האינטערנעט,
 ונפרץ ציינו הסמארטפאן,
 אשר על ידו בקל יוכל לשמוע ולראות
 בכל עת ובכל שעה מעשי הגויים
 והתנהגותם, והוא פרוץ לקרות ולראות
 השקפתם ודעתם של כל הקלים, שכל
 דבריהם הם ארס לזחק ממצות ה',
 ולהתלוץ בצדיחותא ממנהגי ישראל,
 ומכל חכמי ישראל. נפרצו כל המציות
 לגמרן, ניטל הנניעות של מה טובו
 אהליך יעקב, שאין פתחיהן שוות,
 לראות מה שנעשה צבית חצירו (בבא
 בתרא ס.א.), וכעת כל תנועה שאחרים
 עושין צבית ובחוך, הוא וצני ציתו,
 מגלה ומפרסם לכל חצרו, היכן הוא
 נמצא, ואיך מתענג שם, ומה הוא
 אוכל, ומי מיסב עמו, במשך הזמן

ויתערבו בגוים וילמדו מעשיהם
 והסיבה לירידה זו היא, ויתערבו
 בגויים וילמדו מעשיהם, זה
 כאלפיים שנה אנו צגלות יחד עם
 הגויים, אצל תמיד היה מרחק רב

לא להחזיק סמארטפאון בכיסו,
ולמוסחר ישתמש רק ב'טעבלעט'

ובזו שעדיין יראת ה' בלבבו, ידע כי
אין ענה ואין תבונה, ואין
מציאות לעמוד ביראתו, כאשר יש
בכיסו סמארטפון, כי אש ומים אין
יכולים להיות ביחד, והמים הזדונים
שבו יכבו את אש נשמתו הצוער
בקרבו, ומכל שכן כאשר האש חלושה,
והמים הם הרבה יותר מהאש. וכאשר
יסתכל על עצמו צעין צוחנת אמיחי,
איך היה מנצו ביראת ה' קודם
שהתחיל להשתמש בכלי זה, ואיך הוא
עומד כהיום, יכיר שינוי רב ביהדותו,
ויתבונן מה יהא מנצו בשנה הבאה
כאשר יהא אדוק בו עוד יותר. ואם
האדם נכרך לזה לצורך פרנסתו, יהיה
לו טאבלעט במסחרו, להשתמש בזה
רק לצורך מסחר, אבל לא להיות מצוי
בכיסו כל שעה, להיות אדוק בו תמיד
לראות ולשמוע הכל. — וצ"ה שהכלל
ישראל עומד במלחמה זו יותר טוב
הרבה, ממה שעמדנו בתחלתו לפני
חיזה שנים. כי לא אלמן ישראל, ויום
יום מתרבה הליצור שמתמזרים ממנו,
רואים הם החורבנות שגרמו אללם,
ומה שגרמו אלל אחרים, ויש כהיום
אלפי ישראל גם צעלי מסחר גדולים
שעושים כל טרדקי להיות ציתם נקי
מכלי זה, ומאז הם מתעלים בעבודת
קונס, ושעות רבות של בטלה ואיסור,
מתהפך להם לשעות של תורה ותפלה
ועבודת ה'.

נעשה מושפע מזה בקול וצמראה,
ולכן נעשה ירידה גדולה צעם ה'.
החוס וההתלהבות שנתגדל צימי
הנעורים, שתכלית החיים היא להדבק
בה' וצמצויותו, לקיים שויתי ה' לגדי
תמיד, שלא להסיח דעתו ממנו,
וקדושים תהיו כי קדוש אני ה',
לקדש עצמו גם צמותו לו, שלא
להיות נצל צרשות התורה, כל זה
נתקרה, וצרות הימים רואה עצמו
כאיש חדש ממה שהיה צנערותו
צשנות קדם. וכל זה הוא גם בצורך
ירא ה', שנעשה מושפע ומגושם
מהצדדים של רשות שיש בכלי זה,
ומכל שכן כאשר יצרו מתגבר עליו,
ורואה עוד יותר, והרהורי עבירה
קשים מעבירה, צומן קצר הוא
משתנה לאיש אחר מקנה אל הקנה,
ה' ירחם.

ובציונו ציעקב אצונו קודם
הסתלקותו, שקרא לצונו
ואמר להם, האספו ואגידה לכם את
אשר יקרא אתכם בצחרית הימים
(צראשית מט-ה). ופירשו שהודיע להם
הקרירות שיהיה צעקבתא דמשיחא,
אשר יקר"א אתכם, כי ראה צעינו
הטהורות הנסיונות של זמנינו שיתהוה
כלי כזה אשר ישנה ויטמא ויקרר את
כל אנושיות העולם בכלל, וישראל
קדושים צפרט, וצוה עליהם להתאסף
ולהתחזק למנוע שלא יגיע הקרירות לו
ולצונו אחריו.

יחידי, כענין שנאמר (איכה ג-כח) ישב
 בדד וידום. ואם היו רעים וחטאים
 שאין מניחים אותו ליטב במדינה אלא
 אם כן מתערב עמהן ונוהג במנהגם
 הרע, יצא למערות ולחוחים ולמדצרות
 ע"כ.

ושמעתיו מאצא מארי ז"ל שהסיב
 פעם בסעודת צריח מילה
 עם כ"ק מרן מאטמאר ז"ע, ודיבר
 נגד הציונים שהשתלטו על ארץ ישראל,
 ואמר שכל הדריס תחת ממשלתם
 נשפעים מהם צמדה מה. וענה אצא
 מארי הלא יש ציניהם קנאים רבים,
 והזכיר לו שמו של אחד מראשי
 הקנאים, ואיך אפשר לומר שכולם
 נתפסים בדיעותיהם. והשיב אם
 הרמז"ם אומר שדרך צריחתו של אדם
 להיות נמשך בדעותיו כמנהג אנשי
 מדינתו, הרי זה נוגע לכל אדם,
 שבטבע נשפעים מהם. אך רוב צני
 אדם נתפסים מדיעותיהם צמדה
 מרובה, והכשרים צמדה מועטת ע"כ.

ולבן כאשר הקב"ה מבקש מאתנו,
 והייתם לי קדושים כי קדוש
 אני ה', הוסיף לומר, ואצדיל אתכם
 מן העמים להיות לי, להורות לנו
 שרק כאשר אתם מוצדלים מן
 העמים, לא להתחבר עמהם ולא
 להתרועע עמהם, אז 'הרי אתם שלי',
 יכולים אתם להיות קדושים להיות
 בחלקו של מקום. 'ואם לאו', שאין

דרך ברייתו של אדם להיות נמשך
 במנהג אנשי מדינתו

הבתוב אומר (ויקרא כ-כו) והייתם
 לי קדושים כי קדוש אני
 ה', ואצדיל אתכם מן העמים להיות
 לי. וברש"י אם אתם מוצדלים מהם,
 הרי אתם שלי, ואם לאו, הרי אתם
 של נצודלננר וחצריו ע"כ. ובפשוטו
 הכוונה שהקב"ה מזהיר אותנו, שאם
 לא נהיה מוצדלים מהם, אז תגלו
 מארץ הקדושה על ידי נצודלננר
 וחצריו, ותהיו תחת ממשלתם.

ונראה עוד דהנה הרמז"ם (ה' דעות
 ו-א) כתב, דרך צריחתו של
 אדם להיות נמשך בדעותיו ובמעשיו
 אחר ריעיו וחצריו, ונוהג כמנהג אנשי
 מדינתו, לפיכך צריך אדם להתחבר
 לצדיקים וליטב אצל החכמים תמיד כדי
 שילמוד ממעשיהם, ויתרחק מן
 הרשעים ההולכים בחושך כדי שלא
 ילמוד ממעשיהם, הוא ששלמה אומר
 (משלי יג-כ) הולך את חכמים יחכם
 ורועה כסילים ירוע, ואומר (תהלים
 א-א) אשרי האיש וגו'. וכן אם היה
 במדינה שמנהגותיה רעים ואין אנשיה
 הולכים בדרך ישרה, ילך למקום
 שאנשיה צדיקים ונוהגים בדרך טובים.
 ואם היו כל המדינות שהוא יודעם
 ושומע שמועתן נוהגים בדרך לא
 טובה כמו זמנינו, או שאינו יכול ללכת
 למדינה שמנהגותיה טובים מפני
 הגייסות או מפני החולי, ישב לבדו

ויראת חטא נעשה חלושה. כל מה שהיה לפניו אללו קודש קדשים נעשה קדשים קלים, ומה שהיה קדשים קלים נעשה אללו חולין, ונתרוקן הפנימיות שלו, ואין צו תוכן, וחזריו שמתרועע עמהם אינם כבר אללו שהיה לו מלפנים. ולא עלינו הרצה והרצה נשפעו מזה כל כך עד שכבר ילאו לתרבות רעה לפרוק עול התורה ומנזמיה צפתר או צגלוי ר"ל.

הבדלה גמורה בין ישראל לעמים

אזנו אומרים בצרכת הבדלה, המבדיל בין קודש לחול בין אור לחושך בין ישראל לעמים (פסחים קד.), דימה הבדלה בין ישראל לעמים שזה דומה להבדל בין אור לחושך. והיינו כי ערצוציא מועטת בין האור לחושך, משפיע אחד על חזירו לשנותו ולהפכו, ולדוגמא במקום חושך כאשר נכנס לתוכו גם אור קצת, החושך נחלש ומשתנה ממה שהיה, ואי אפשר להיות שם עוד חשוך כמו שהיה. וכמו כן במקום אורה אם היו מכניסין לתוכה קצת חושך היה מגרע הארת האור, ואי אפשר להם להיות יחד צלי שיושפע אחד על חזירו. כמו כן היא בין ישראל לעמים, אם אין הבדלה גמורה ביניהם, להיות מוצלל מהם לגמרי, לא להציט ולהסתכל צמעשיהם ולא לשמוע השקפותיהם, אז על כרחו יכזה האור מהתקרבותו אל החושך, ואם אין אתם מוצללים מהם, צסופו

אתם מוצללים מהם, הרי דרך צרייתו של אדם להיות נמשך צדיעותיו וצמעשיו כמו אנשי חזורתו, ואז 'הרי אתם של נצוכדננר וחזריו', יכולים צסופו להתדרדר להיות אתם עצמיכם כמו נצוכדננר הרשע וחזריו, ואפיקורס ישראל גרוע עוד טפי מאפיקורס עכו"ם (סנהדרין ל:).

המסתובב תמיד עם סמארטפאון

משתנה לאדם אחר בדיעותיו ובמעשיו וי"ש להתצונן, אם רק על ידי דירתו יחד עם אנשי מדינתו, והמלאו בין ריעיו וחזריו, האדם נשפע מהם, הגם שאינו נמצא עמהם תמיד רק מומן לזמן, ומספר האנשים הללו אנשי סביבתו מועטים הם, אף על פי כן צמשך הזמן יהא נמשך אחריהם צהשקפתו וצמעשיו. מכל שכן צכלים הטוכולגיים הללו, שמקושר על ידו לכל גויי הארץ, ועם אנשים יהודים קלים ורקיס, שמציעים צו דיעותיהם והשקפותיהם, והוא מחוצר עמהם יומם ולילה, גם ציושב צציתו יחידי, וגם צסוכצ על מטתו, כמה הוא נשפע ממנו צלא יודעים, שאינו מכיר שלאט לאט משתנה השקפתו, כאשר רואים זאת צעיני צשר, וכל אחד יוכל להכיר זאת על השכן שלו, שהמסתובב תמיד עם הסמארטפון שלו, לאחר זמן הוא נשתנה לאדם אחר צדיעותיו וצמעשיו. ההתלהבות צתפלה וצכל דצר מנזה יורדת ומתכזה, התרדה והפחד

אז עובר על כי לי בני ישראל עבדים.
 אך הענין הוא, כי מתחלה צעת
 מכירת עמנו, עדיין אין להאשימו על
 מעשיו, כי מחמת דוחקו צפרנסתו
 וחובותיו עושה כן, וזה מטעה אותו
 לחשוב כי הוא יסתדר שלא ינתק על
 ידה מעבודת קונו, ולא יהא נשפע
 מהעבודת שמקבל על עמנו לזלזל
 ולהחליש מעבודת קונו שהיה עליו עד
 עתה, ולכן לא חייבה תורה לרועעו.
 אמנם אחר שעברו עליו שש שנים,
 ורואה כבר ההשפעה של קבלת עול
 בשר ודם, ומכיר כבר שנתהפך לאדם
 אחר בעבודת קונו, ואיך נעשה מושפע
 מסביבתו עם עבדים ושפחות, ועם כל
 זה ממשיך בהנהגתו גם הלאה, ועבר
 ושנה נעשית לו כהיתר, ורועה להמשיך
 גם להלאה, אהבתי את אדוני ואת
 אשתי וכו', טוב לו גם ככה, אז
 מענישין אותו להיות נרצע באוזן
 ששמעה על הר סיני היפוך הדברים
 שהוא עושה. [שוב ראיתי כן בשפת
 אמת (שם תרלי"ה ד"ה טעם)].

עיקר התביעה על האדם, כשרואה הירידה
 בהתנהגותו וממשיך בדרכו להלאה
 וְלַעֲבָדָיו, יתכן שמתחלה כאשר
 הכנים המכשירים הללו
 לתוך ביתו, היה חושב שאין צוה עוול,
 הוא לא יושפע מהפסולת שיש בו,
 והגם שקונה אדון לעמנו, כלי מכשיר
 שיהא אדוק בו יותר מהעבד לאדונו,
 וברבות הימים תהיה כלי זו אדון עליו

יושפע מהם ויתדרדר עד כדי להיות
 מחציו של נבוכדנצר.

*

אוזן ששמעה כי לי בני ישראל עבדים
הבתוב אומר (שמות כ"ה) ואם
 אמור יאמר העבד אהבתי
 את אדוני את אשתי ואת בני, לא
 אלא חפשי, והגישו אדוניו אל האלהים,
 והגישו אל הדלת או אל המזוזה, ורצע
 אדוניו את אזנו במרצע ועדו לעולם.
 ובגמרא (קידושין כ"ג:) רבי יוחנן בן
 זכאי היה דורש את המקרא הזה כמין
 חומר, מה נשתנה אוזן מכל אזנים
 שבגוף, אמר הקדוש ברוך הוא אוזן
 ששמעה קולי על הר סיני בשעה
 שאמרתי כי לי בני ישראל עבדים
 (ויקרא כ"ה-ג), ולא עבדים לעבדים,
 והלך זה וקנה אדון לעמנו ירצע ע"כ.
 וזירושלמי (שם א-ג) הוסיפו עוד, אוזן
 ששמעה על הר סיני לא יהיה לך
 אלהים אחרים (שמות כ"ג), והלך זה
 ופרק מעליו עול מלכות שמים וקיבל
 עליו עול בשר ודם ירצע ע"כ. והיינו
 שהעבד המוכר עמנו להיות משועבד
 כל היום כולו לעשות כל מה שיעלה
 על דעת רבו, הרי הוא כיש לו אלהים
 אחרים על עמנו, שאין לו חירות
 לעבד את זוראו כרצונו, ואינו פנוי
 לעבודת ה' אף כשירצה.

וידוע הקושיא דאם כן למה לא
 נרצע בשעת המכירה, שהרי

בצית שרואים את הצותיהם הדוקים
בסמארטפון צ'יקס, ומה יעשה הזן
שלא יחטא.

הכתוב אומר (דברים לז-ה) שחת לו
לא צניו מומס, דור עקש
ופתלתול. והכוונה שהתורה מעורר
אותנו להתבונן אשר 'שחת לו לא',
ההשחתה של האדם אינו דבר הנוגע
רק לו, אלא 'צניו מומס', הוא עושה
את צניו אחריו בעלי מומס, ומגדל
אחריו 'דור עקש ופתלתול'. אם
האבות שלא ראו זאת אלל אבותם
ואבות אבותיהם, מתדרדרים ונופלים
בשימוש כלים הללו, איך יוכלו לעמוד
הבנים שלכם בנסיונות הללו, כאשר הם
מתגדלים בכך לראות זאת בצית
אבותם כמו חלק מכלי הבית, כמו
טלפון ולעקטער ושאר כלי בית.
ולעומת זה, כאשר מתחנכים בצית
שרואים אלל אבותיהם, שדקדקו לא
להכניס כלים הללו בציתם, ואם הוצרכו
להשתמש בו היה להם טאצלעט מיוחד
לפי שעה, או היו הולכין לקיאסק, זה
נרשם ונחקק בעצמותיהם, להיות
שמורים צזה לדורותם.

*

החינוך החלושה שמקבלים

בני הנוער כהיום

ובענין לענין באותו ענין הנוגע
לחינוך הבנים, — והמאורעות
שעברו עלינו, שנסתלקו יותר משלשים

במלוא מובן המלה, וכאשר ידוע
מהנסיון כהיום, אשר רוב רובם של בני
אדם הללו, כאשר איך הכלי לפניו יום
אחד, כמעט שיואל מדעתו. מכל מקום
בתחלה חשב כדרך בני אדם, שלו ולבני
ביתו לא יזיק. אמנם התציעה עליו, כי
אחר זמן, שמציט לאחוריו ורואה כבר
הירידה, איך נתדרדר משנות נעוריו,
איך נכזה אללו ההתלהבות והתשוקה
לעבודת קונו, ויודע כבר המכשולות
שצאו לידו על ידי זה, ומכל מקום
ממשך דרכו גם להלאה, ולא מתבונן
לומר די כבר ההיזק שנעשה, ולא
אחליף אהבת קוני עבור אהבה גשמית
של הצלי העולם, על זה יש תציעה,
על האוזן ששמעה כי לי בני ישראל
עבדים, והוא קונה לעצמו אדון אחר.

השחתת האדם נוגע לזרעו,

שמגדל דור עקש ופתלתול

ובב"ל שכן כאשר יעמוד להתבונן
קנת על ילדיו, צניו וצנותיו
הצעירים, אשר הנסיונות בכלי מכשירים
אלו עזומים מאד, שהם צריכים
להתמודד צהם. הם עדיין כעת צעירי
לאן אשר יהיו צר מצוה בעשר שנים,
וחתונתם תהיה כבר צשנות ת"ת, כמה
ישתנו עד אז המכשירים הללו
לגרועותא, ה' ירחם עליהם. הלא
הבנים הם הנכסים החשובים ביותר
להאדם, ושומר עליהם כמו צבת עינו,
איך יכולים להיות קומא מלראות את
הגולד, התוצאות ממה שהם מחונכים

המזלג. יתבונן בעצמו כמה מינוטין בשבוע נתן לחינוך הרוחני של בני ביתו. וכל מה שעושה האב לחינוכס, הוא לנסות את צניהס בכל שבת איזה דקות מה שלמדו בחדר, ולומד עמו קצת משיעורי התלמוד תורה, אבל לדבר שמועסן של תורה ועבודה, להחדיר יראת ה' בתוכס, ולספר סיפורי נדיקים, זה עוזבין על התלמוד תורה שהס יחנכו צוה את ילדיהס. ולעומת זה התלמוד תורה מסודר על ריבוי הלימוד, ללמדס מקרא משנה וגמרא, ולהסביר הדברים כדי שילמדו איך ללמוד, ולא נשאר זמן הרבה על החדרת השקפת התורה, ולמלא אותס ביראת ה' פשוטו כמשמעו, להיות ירא מן החטא, ולהרבות צמזם ה'.

הישיבות אין רואים את תפקידם להשפיע גם התלהבות והשקפת החיים לבחורים ויצ"ל דרך זה הוא גם בהשיצות של צחורי חמד, הס עושים גדולות ונזרות בגידולס, להעלות אותס במעלתס, אבל עיקרו מיוסד על הלימוד, להרבות צכמות וצאיכות, לחדד את מוח התלמידים בתורה, אבל אינו מיוסד לעשותס כלים להיות יהודים נאמנים, שיהא לצס צוער בעבודת התפלה וצקיום מצות ה', ולחיות עם מסירת נפש על כל נקודה של יהדות. ואין הס רואים את תפקידס לזה רק בדרך ארעי. וצימי קדם היה בכל ישיבה לפני התלמידים

בחורים וילדים מרגע לרגע, נועקת ואומרת שצנושא זה צריכין תיקון — הנסיונות שיש לצני הנוער כהיום עצומים מאד, נשחנו הדברים הרבה ממה שהיה מימי קדם, אין צימינו צ"ה ציצור שלנו נסיונות של כשרות או חילול שבת או אפילו השכלה. הנסיונות הס ריקנות מיהדות, מונחיס ושקועים בגשמיות וצנחיות כמו הגוי, צמילוי תאות הגוף צאכילה וצשתיה וצתענוגים צהיתר וצאיסור, רדיפת הון צמסחרים שונים, כדי להגיע לתכליתו לחיות חיי שעשועין. העבודת ה' בתורה ומצות נעשו לטפל, ורק מצד ההכרח שהוא יהודי, והצלי עולס הזה הס חיינו ואורך ימינו וכו'. חסר ההשקפה להצין תכלית החיים, שעולס הזה הוא רק פרודור לטרקלין, להכין צידה לדרך לעולס שכולו טוב. דברים שהיו מלפנים פשוטים גם לעמי הארץ.

ולעצמות זה החינוך שאנו נותנים לפניס חלושה הרבה יותר ממה שהיה צימי קדם. אין הס צנויים צאומן וחוזק שלא להיות נמשכים אחר רוח הרחוב, חסר מהס הגאווה דקדושה, ויגבה לצו דרכי ה', להיות שונה מכולס ולעמוד צנדקו. הרבה אצות כמעט זרקו מעצמס חוצת החינוך למלא את צני ציתס מנערותס צאמונה וצטחון וחיווק צשמירת התורה ומצותיה. הס לא מדברים עם צני ציתס דברים אלו רק על קצה

ותורתו, אז בקל רוח הרחוב צאה ועוקרתו, ואינו יכול לעמוד גם נגד רוח מצויה, ומכל שכן נגד רוח שאינה מצויה.

אברכים היוצאים מיהשיבות אינם יודעים עיקרי ההלכות

הרבה צחורים יולאים כהיום
מהישיבה צלי שום ידיעת הלכות פשוטות שנזכרים לכל יהודי, הלכות קריאת שמע ותפלה, הלכות שבת וימים טובים, דיני פסח וד' מינים, הלכות איסור והיתר של בשר בחלב, דיני יחוד. הם עוסקים כל היום מבוקר עד ערב בגמרא תוספות, ומתיכן ידעו קיום מצות ה' בפרטיה, אשר זהו תפקיד כל יהודי בעולמו.

ולעומת זה הצנות צבית הספר,
המנצב צוה טוב הרבה יותר, יש להם סדרי לימוד הן בהלכה והן בהשקפה, הם יודעים עיקרי הלכות שבת, כלי ראשון כלי שני, שהייה והטמנה, צורר וכו'. יש להם שיעורים קבועים יום יום בהשקפה איך להיות אשה יהודית נאמנת לה' ולתורתו, ואחר הנישואין הם יודעים לפעמים הרבה יותר מצעליהם, שהם כמעט עמי הארצים כנגדם.

חובת ההורים והישיבות בחינוך בני הנעורים

בזמננו על האבות ליקח את חינוך צניהם לידם, ולא לסמוך על

דמות של רב וראש ישיבה ומשגיח, גדול בתורה וציראה וצלדקות, שהשפיע הרבה על התלמידים גם צלי אומר ודברים, עד שהיו התלמידים משתוקקים ומתגעגעים להתגדל להיות כמותם וללכת בדרכיהם, אשר גם זה חסר צימינו, ומתיכן ירק זה חי.

ובודאי שיש גם היום הרבה צחורים עובדי ה' בצמח, אשר מעצמם וחינוך צית אצותם, נותנים מומניהם לעסוק בספרי מוסר וחסידות להתעלות. אבל חלק גדול יותר יש שחסר זאת מהם. ורואים כמה אצרכים רבים שנתגדלו ריק צלי שום פנימיות, אינם מכירים תפקידם בצחייהם, למה הם חיים, ומהו חובת האדם בעולמו. הם יולאים מהישיבה צני תורה, אבל ריקים הם מיהדותם. וכבר אמרו חז"ל (אבות ג-ז) כל שחכמתו מרובה ממעשיו למה הוא דומה, לאילן שענפיו מרובין ושרשיו מועטין, והרוח צאה ועוקרתו והופכתו על פניו, שנאמר (ירמיה ז-ו) והיה כערער צערצה ולא יראה כי יבוא טוב, ושכן חררים צמדבר ארץ מלחה ולא תשב. אבל כל שמעשיו מרובין מחכמתו למה הוא דומה, לאילן שענפיו מועטין ושרשיו מרובין, שאפילו כל הרוחות שבעולם צאות ונוצות צו איך מוזין אותו ממקומו ע"כ. וכאשר ימי הנעורים אינם ממולאים ציראת חטא, ובהשקפה האמיתית להיות נחלק צנפסם למסור נפסם ומאודם עבור ה'

להלביז את הלצבות לקראת קדושת הימים הללו. שיעורים על תפלה, להסביר גדול כוחה, גדול החשיבות של שעה שהוא מקושר עם קונו להעמיק בהתבוננות גדולת הצורא ושפלות עצמו.

למאס עניני עולם הזה,

ולצפות לביאת המשיח

וּבְבִלְעָא לְמַאֲסָא עֵינֵי עוֹלָם הַזֶּה אֲשֶׁר הוּא עוֹלָם עוֹזֵר, מְנַפִּים אֲנוּ לְחַיִּים נְכַחִים צְעוֹלָם הַבָּא, וְיֵשׁ לְכָל אֶחָד תַּפְקִיד מִיּוֹחַד צְעוֹלָם, וְהַחֲקֵן עֲמָנְךָ צִפְרוּחֵדוֹר כְּדֵי שְׂחַכְנָם לְטָרְקִלֶיךָ. וְלַעֲוֹמַת זֶה הַמֵּאֲצֵד עוֹלְמוֹ בְּחַטָּא וְעוֹן, כְּמָה קָשָׁה תַּהֲא הַמִּירוּק צְגִיחָנָם לַעֲתִיד. לַעֲוֹרֵר עַל הַיִּפּוּי לְגַאֲוֵלָה, שְׂמֹכָה צְקִרוּב לְצִיָּאת הַמְּשִׁיחַ וְלַהַתְּגַלּוּת כְּבוֹד שְׁמַיִם. הַתְּרַגְּלוּ עֲמָנּוּ צְגִלּוּת אֲמַעְרִיקָא, אֲשֶׁר יֵד ה' חוֹפֵף עֲלֵינוּ, יֵשׁ לָנוּ חִירוֹת וְהוֹן וְעוֹשֵׁר וְכו', לֹא חִיכַפְתָּ לְהוֹ כֻּלָּל הַמֵּנָצַ שֶׁהוּא נִמְצָא צו, וְאִינוּ מַעֲוִיִּין שִׁישְׁתַּנְהֵ, לֹא מִשְׁתַּקְוִקִים וּמִתְגַּעְגַּעִים לְהַגְּאֲוֵלָה, מָה יַעֲשֶׂה עִם כָּל הַרְיַעַל עַסְטֵעִיט שִׁישׁ לוֹ, כֹּאֲשֶׁר תַּהֲא הַגְּאֲוֵלָה, וְיִטְרַךְ לְלַמּוּד כָּל הַיּוֹם תּוֹרַתוֹ שֶׁל מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ.

שיעורים כלליים

מידי שבוע בהלכה והשקפה

וּבְמִקְוֵי צְדָקָה שְׁאִין צִישִׁיבָה סָדֵר קְצוּעַ עַל לִימוּד שְׁלַחַן עֲרוּךְ, לְסָדֵר שִׁיעוּרִים כְּלָלִים מְדֵי שְׂצוּעַ

הַצְּמִי חִינּוּךְ. שֶׁס יַעֲסֻקוּ צְתוּרָה, אֲצֵל אֲהַצֵּת ה' וְיִרְאֵת ה', יִרְאֵת חַטָּא, מַדּוֹת טוֹבוֹת, לַהֲיִיֹת סְפִי לִיָּה כְּתוּרָא (כְּתוּבוֹת ג'), כָּכֵל עַת וּזְמַן שְׂמוּכְשֵׁר יֵשׁ לְדַבֵּר מוֹהֵ. וְכִמּוֹ כֵּן הִיָּה מֵהַרְאִוִי לְמַנְהִלֵי הַיִּשִׁיבוֹת לְהַתְּחַסֵּף וּלְטַכֵּס עֲנָה, לֹא רַק לְהַעֲלוֹת רַמַּת הַלִּימוּדִים צְעִיּוֹן וּפְלַפּוּל, אֲלֹא לְהַצִּיא מִשְׁפִּיעִים מִיַּדִּי שְׂצוּעַ צְשָׂצוּעַ, לִיתָן שִׁיעוּרִים כְּסָדֵרֶךָ, עַל אֲמוּנָה, לְהַאֲוִיר לְבוֹת הַתְּלַמִּידִים כִּי אִין עוֹד מִלְּצֵדוֹ, וְלִית אַחַר פְּנּוֹי מִיַּיָּה, וְאֵס יִסְתֵּר אִישׁ צְמַסְתֵּרִים וְאִנִּי לֹא אֲרַאֲנוּ, וְלַחֲיִיֹת עִם נְקוּדָה זוֹ כָּל שְׂעִירִים עַל צְטַחוּן, שֶׁהַכֵּל מוֹשַׁגַּח מִן הַשְּׁמַיִם, הֵן זִיוּגוֹ הַעוֹמֵד לְפָנָיו, וְהֵן פְּרַנְסַתוֹ אַחַר זֶה, וְלֹא יִתְרַעַס עַל שׁוֹם דְּצֵר. הֲלֹא עֲדִיין יֵשׁ לְפָנָיו חַיִּים שֶׁל שְׂצַעִים שְׁנָה וְיוֹתֵר, שִׁיטְרַךְ לְהַתְּמוּדֵד צְמַנְצִים שׁוּנִים שֶׁל צְרִיאוֹת וּפְרַנְסָה וְגִידוּל צְנִים, לְהַחֲדִיר צֵהֵם הַשֵּׁלֶךְ עַל ה' יִהְיֶךָ, הַכֵּל מִן הַשְּׁמַיִם לְטוֹבַת הָאָדָם. וְאִין אָדָם נוֹגַע צְמוּכֵן לְחִצְרוֹ, הַתְּהַלֵּךְ עִמּוֹ צְתַמִּימוֹת וְלֹא תַחֲקוֹר אַחַר הַעֲתִידוֹת, וְרַק צְהַחֲדַרַת אֲמוּנָה זוֹ יוּכַל לְעַצּוֹר יַמִּי חַיִּו צְשִׁלוּה וּצְטוּב לְצ. לְעַצּוֹד עַל תִּיקוֹן מַדּוֹתָיו, שֶׁהָאָדָם לֹא נִצְרָא אֲלֹא לְשַׂבֵּר אֶת הַטְּבַע שֶׁל גְּאוּה וְכַעַס וּמַחֲלוּקַת קִנְאָה וְתַאוּה וּכְבוֹד וְכו'. לְהַעֲלוֹת עַל הַנֶּס הַמַּתְנָה טוֹבָה שִׁישׁ לִי צְבִית גְּנּוֹי וְשַׂצַת שְׂמָה, גּוֹדֵל עַרְכָּה וְחַשִׁיבוֹתָה לְנַלֵּל אוֹתָהּ לְהַתְּעֲלוֹת צְדִיקוֹת, וְכִמּוֹ כֵּן קוֹדֵם כָּל יוֹם טוֹב,

לעשות, כי רגילה לשמוע שאחר
הנישואין אין להאבות להתערב בהנהגת
בניהם, כי המצב כהיום שאם אומרים
מוסר ותוכחה, אז ימעיטו ולפעמים
יפסיקו מלצוא עוד לבית אבותיהם,
וירדו למטה עוד יותר. וכאשר
מדריכים החתנים קודם חתונתם
אומרים להם, שיאמרו תמיד
קאמפלימענט לנשותיהם, ולא יבקרו
וויכחו אותם, כי זה יפריד השלום
בית. ונפשה עגומה כאשר צנה מגיע
לביתה לסעודת שבת, ורואה ירידה
אלס, והיא נושכת את שפתותיה שלא
להוציא מלה כנגדם, ורביכה עוד
לקבלם בסדר פנים יפות.

והבושיבה לומר, כל מה שהייתי
יכול לעשות לטובתו
עשיתי כל הימים, להאכילו ולהלבישו
מכל מילי דמיטב. ולא קניתי להם
בגדים קָן-ליין, אם כי היה צול יותר,
מכל מקום לא רציתי להשתמש בו,
וקניתי כאן ברחוב ליהנות ישראל. והם
יודעים כי אני מנטער בהנהגתם, ואין
אין להם שום הרגש לחוס על
אבותיהם שלא ינטערו, היכן היא
ההכרת הטוב על טובות עשרים שנה
וכו'. ואמרתי לה מה אוכל לעשות,
הלא כהיום אצרכים צעירים לא
מורגלים לצוא לשמוע דרשות. והשיבה
לי שצנה יהיה הלילה בבית המדרש
בהדרשה, ואני יעורר על זה. (וכמוכן
שאשה זו היא רק אחת מהרבה, שמנטערים
יש להם תלונות כאלו על הנהגת בניהם).

בשבוע על הלכות הנוגעים ליהודי יום
יום, השכמת הצוקר, צינית, תפילין,
קריאת שמע ותפלה. ומכל שכן על
הלכות שבת, שכאשר יוצא מהשיבה
יוכל להיות יהודי כשר.

ליקח קדרי הלימוד שלומדין עם
הבנות, הן הלכה והן
ההשקפה, לראות מה יכולין לסדר
שיעורים כאלו גם אלל הצמורים, שעל
כל פנים ידעו והיו בקיין צמה
שנשותיהם יודעין. מדברים שם תמיד
נגד הטכנולוגיא, ומחדירים בהם
הרחקה מכלים אלו, והדברים עושים
רושם, והתלמידות שיצאו צנה העברה
מבית חינוך שלנו צויליאמסבורג, אם
כי הולכים לעבוד כנהוג, כולם אין
להם רק פליפ-פאן צלי טעקסט,
והלואי שהיה כן גם אלל הצמורים
והאצרכים היוצאים מהשיבה.

*

**בניך ובנותיך נתונים לעם אחר,
ועיניך רואות וכלות...**

והנני לספר שיחת טלפון שקבלתי
היום מאשה אחת, ואמרה
שהיתה באסיפת הנשים דקהלתנו
בחורף זו, ואמרתי שם בדרשה, כי
מוטל על האבות לעורר את בניהם
ובנותיהם הנשואות, כאשר רואים אלס
ירידה בצבוס והנהגה, כאשר משנים
ממה שהיו רגילין בבית אבותם.
ואמרה שלצה קרוע, ואינה יודעת מה

לנפול עוד, קום בתולת ישראל. אמר רב נחמן בר יצחק אפילו הכי [אף על פי שהפסיק נו"ן מפני נפילה שזה ולא חזה לרמזה], חזר דוד וסמכן ברוח הקודש, שנאמר (תהלים קמה-ד) סומך ה' לכל הגופלים ע"כ. וזהו שמהמך הרשע ביקש להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים, ולהתחיל עם תלייתו של מרדכי, וחשב שיתקיים זהם נפלה ולא תוסיף קום בתולת ישראל, על כן עשה עץ גבוה חמשים אמה, להורות על האות נו"ן שיש בה מפלתן של שונאי ישראל. אמנם להיות שישאל על עשו תשובה על מעשיהם, על מה שהשתחוו לאלם, ונהנו מסעודתו של אותו רשע, נתקיים זהם סומך ה' לכל הגופלים, שחזר דוד וסמכן ברוח הקודש, ונהפך מצבם מיגון לשמחה ומאבל ליום טוב. ועשה ה' עמם נסים צימים ההם, וכמו שכתוב בני יששכר (כסלו ד-ז) דלכן נקרא נ"ס, שהאות נ' מרמזת על עת הצרה, ואות ס' הסמוכה לה רומזת לסמיכת הנפילה לגרום ישועה והצלה לישראל, ועל כן נקרא הישועה נ"ס ע"כ.

וְלַעֲנִינֵינוּ יש לומר, כי דוד המלך רימוז בזה גם על הגופלים ברוחניותם, אשר כמה פעמים עולה להם הרהורי תשובה, רוח טהרה, לעזוב את דרכם ולשוב אל אביהם שבשמים, אך נסוגים הם אחור, כי הם מתייאשים בחושבם הרי כבר ניסה

והנה בודאי שעם כל זה מוטל על האבות לעורר את בניהם כאשר הם רואים שמוניחין מסורת אבותיהם, אלא יש למנוח הזמן המוכשר לזה, והדיבורים הנכונים בדברי נועם באופן שיתקבלו הדברים. ולהבין הזה (וכמו כן להרבה שנהגין כמותו) אומר, שידעו שמצארים את אבותיהם כאשר רואים אצלם פירות בהנהגותיהם שלא ראו אצל אבותם, ויתבוננו היטב כי חוץ מהנוגע כלפי שמיא, יש בזה אי אנושיות, שלא איכפת להם לער אבותיהם, והם כפויי טובה על כל מה שהנחילו להם אבותם, וישמו הדברים על לבם.

*

נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל ואסיים בדברי חזיון, הכתוב אומר, ותאמר לו זרש אשתו וכל איהביו, יעשו עץ גבוה חמשים אמה, ובקרא אמור למלך ויתלו את מרדכי עליו, ובוא עם המלך אל המשתה שמת, ויטב הדבר לפני המן ויעש העץ (אסתר ה-ד). ובמפרשים מבואר כמה טעמים ורמזים על עשיית העץ חמשים אמה דייקא. ויש לומר עוד, דאיתא בגמרא (ברכות ד:) אמר רבי יוחנן מפני מה לא נאמר נו"ן באשרי, מפני שיש בה מפלתן של שונאי ישראל, דכתיב (עמוס ה-ג) נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל. במערכת מתרצי לה הכי, נפלה ולא תוסיף

צית, ולא אפסיד את דורותי, ולא חפץ ה' יצליח צידו.

וזדוהו שאמר הכתוב, 'נפלה ולא תוסיף לנפול עוד', גם כאשר הנפילה היא כל כך עצומה, שמונה כבר צדיוטא היותר התחמונה, שאי אפשר עוד להוסיף לנפול עוד, עם כל זה ידו פתוחה לקבל שצים, ו'קום בתולת ישראל'. וזהו שחזר דוד וסמכן ברוח הקודש, סומך ה' 'לכל' הנופלים, גם מי ששקוע צהבון היותר גדול סומך אותו ה', שיוכל להתהפך להיות מטמא טהור.

ובבזו שפירש הרה"ק ר' זי שא זי"ע הכתוב (דברים לב-ג) ויאמר אסתירה פני מהם, אראה מה אחריתם, כי דור תהפוכות המה. שאפילו בזמן שהיו ישראל בשפל המלך, עד שראוי שהקב"ה יאמר אסתירה פני מהם, בכל זאת אראה מה אחריתם, אמתין לראות מה יהא בסופם, כי דור תהפוכות המה, כי קל להם להתהפך ולהשתנות, וצרגע אמיתי של הרהור תשובה יוכל להתהפך ליהודי טוב ע"כ.

להתחמם באורן של חכמים בכל עת מצוא ודעצדה לזה הוא, להתחזר עם חברותא של בני תורה יראים ושלמים, ולא להסתובב צין פוחזים וריקים, להתפלל בצית המדרש שיוכלו לקנות שם תורה ויראת שמים.

עשרות פעמים לקום מנפילתו, ולא הצליח. הוא כבר נמלא צדיוטא התחמונה אשר אין לו עוד תקנה, הוא כבר חזר עולמו ולא ישתנה עוד. אבל באמת כל זה הוא מלד יצרו שרואה להדיחו, כי מאמינים אנו באמונה שלימה שימינו של ה' פשוטה לקבל שצים גם מצדיוטא האחרונה, וכמו שאמר הכתוב (דברים ד-כח) שגם אחר 'ועבדתם שם אלהים מעשה ידי אדם עך ואצן וגו', ובקשתם 'משם' את ה' חלקיך ומנאת, שכל מלך שהוא נמלא יוכל עוד למנא את ה', גם כאשר הוא נמלא עמוק בשאל תחמיה, 'כי תדרשנו בכל לבבך ובכל נפשך'. ואין לך דבר שעומד בפני הרעון, אם יחליט לבבו באמת לעוזב דרכו, הצא לטהר מסייעין אותו מן השמים.

ברגע של התבוננות אמיתי אפשר לשנות דרכו לטובה

רגע אחד של התבוננות אמיתי, יש ציכולת להפוך את האדם מן הקצה אל הקצה, וצרוץ אמיתי יוכל עוד להתעלות להמשיך את חייו במלך מרומם של קירצת אלקים. והכתוב אומר (איוב יד-ד) מי יתן טהור מטמא לא אחד, והכוונה היא, שהכתוב מורה לנו דרך, שידע מה יוכל ליתן שיתהפך מטמא להיות טהור, ועל זה אמר 'לא אחד', באמירת פעם אחד 'לא', לא אמשך עוד צדרכי, אני אעשה כל השתדלות שצדי לשנות אותי ואת בני

מדאורייתא, וצמקום עבודה זרה חסרה
השראת השכינה מהצית. וכאשר 'אשתך
כגפן פוריה', זוכין לברכתה, 'צניך
כשמילי זיתים קציב לשלמך'.

מצב המלחמה באוקריינע

ג יש לעורר על המצב המלחמה
ששורר כהיום באוקריינע, אשר
אלפי ישראל נמצאים שם בצמוקה, ויש
להרבות בתפלה עבורם שיצו'אם ה'
מנרה לרווחה. ונריכין להשתדל בעשיית
קרנות של דקה עבור הצטרכותם, איש
כמתנת ידו כצרכת ה' אלקיך אשר נתן לך.

עריבות ומתיקות דרכי התורה

ו דהיום צוקר כאשר אמרתי צרכת
התורה, והערצ נה' ה' אלקינו
את דברי תורתך צפינו וצפיות עמך
צית ישראל, עלה דדעתך, הלא נריך
אני לדרוש היום צרבים, שיתן ה'
עריבות צהצרים, שהצרי תוכחה לא
יהיו כסם מר אשר קשה לצלוע, אלא
יתקבלו צנועם ותענוג, להכיר
המתיקות שיש צהליכה צדרכי התורה.
אשר הם חיינו ואורך ימינו, אשר יפה
שעה אחת צתשובה ומעשים טובים
מכל חיי עולם הצא. ונזכה להצריך
צכל מילי דמיטב, צני חיי ומזוני
רויחי, וימלא ה' לכל אחד כל משאלות
צבו לצובה. ולזכור כי צשעה שמלכות
מתגרות זו צו צפה לרגלי משיח (צ'ר
מ-ד), שיצוא ויגאלנו ויוליכנו קוממיות
לארצנו צעגלא וצומן קריב.

ולהתחמם צאורן של חכמים צצצמות
וימים טובים, לשמוע תוכחת חיים
ודצרי מוסר והדרכה. וצ"ה נצצצו
כהיום הרצה האט-ליינץ של תורה,
שיכולין לשמוע דרשות ומוסר צכל
הנושאים צצתורה מחכמי ישראל אשר
הם לפי רוחו. וצהזמנים הפנויים, תחת
צצלות הזמן צהצלי עולם, יכנסו דצרי
תורה לאזניו. ואז צמיעוט הימים יראה
אלל ענמו שינוי לצובה, כמו הנכנס
לחנותו של צושם שיצא עם ריח טוב.

*

הפריצות הנוראה במלבוש השייטע"ל

ו אמנע מלעורר עוד צקוצר
אמרים, על הפריצות שנתהוה
לאחרונה צלצישת השייטליך, שזועקת
עד לשמים, אשר ענין כיסוי הראש
לאשה, שחייבה תורה להצליט צניעותה
שהיא נשואה, נתהפכה לכיסוי של
פריצות צמלא מוצן המלה, ללכת
צפיאות ארוכות וכדומה, גרוע הרצה
יותר מממה שהלכה צהיותה פנויה.
ומוטל על כל אחד להשתדל להעציר
פירצה זו מציתו, ולצקש דצצרי נועם
שילכו צשייטל קצרה, לא ארוכה יותר
מהכחפיים. ומכל שכן שלא ילכו
צלעי"ס שאסרוה כל חכמי ישראל.
ואשרי מי שיוכל לפעול אלל צני ציתו
ללכת צשייטל סינטעטי"ק, כי על
השערות יש חששות גדולות מאיסור
תקרוצת עבודה זרה, שאסור צהנאה

